Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi

ISSN: 2651-2742
2026 - Cilt: 9 Sayı: 1
Sayfa: 112-129.

Dergi Web Sitesi: http://sitadergisi.cumhuriyet.edu.tr/tr/

Gönderilme Tarihi: 17.08.2026 | **Kabul Tarihi: 07.09.2026**

Araştırma Makalesi (Research Paper)

SAĞLIK YÖNETİMİ ÖĞRENCİLERİNDE MESLEKİ KAYGI DÜZEYİNİN AKADEMİK ÖZ-YETERLİK ÜZERİNE ETKİSİ

The Effect of Professional Anxiety Levels on Academic Self-Efficacy in Health Management Students

1. Zeynep Betül TOPRAK*
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Sağlık Yönetimi Programı
Yüksek Lisans Öğrencisi

2. Dr. Neriman NALDÖKEN
TC Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Sivas İl Müdürlüğü

Özet

Amaç: Sağlık yönetimi öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin akademik öz-yeterlik üzerindeki etkisini incelemektir.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve anketi yanıtlamayı kabul eden 280 öğrenciden veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, Güler (2018) tarafından geliştirilen Halkla İlişkiler Mesleki Kaygı Ölçeği, Owen ve Froman (1988) tarafından geliştirilen ve Ekici (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği ile demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, ikili gruplar arasındaki karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t-testi, üç ve daha fazla grubun karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerinin genel olarak orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerinin ise orta ve üzeri seviyede olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, mesleki kaygı ile akademik öz-yeterlik arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri arttıkça akademik öz-yeterlik algılarının azaldığı görülmektedir. Demografik değişkenler açısından yapılan

* **Sorumlu Yazar:** zeynepbtl58@gmail.com

Önerilen Atıf: Toprak, Z. B. ve Naldöken, N. (2026). Sağlık yönetimi öğrencilerinde mesleki kaygı düzeyinin akademik öz-yeterlik üzerine etkisi, *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, *9*(1), 112-129.

incelemelerde, öğrencilerin mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik düzeyleri ile cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p>0,05).

Sonuç: Araştırma sonuçları, sağlık yönetimi öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin akademik öz-yeterlik algıları üzerinde olumsuz ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, mesleki kaygının öğrencilerin akademik süreçlerini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, öğrencilerin mesleki kaygılarını azaltmaya ve akademik öz-yeterliklerini güçlendirmeye yönelik destekleyici uygulamaların eğitim sürecine dâhil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Kaygı, Akademik Öz-Yeterlik, Sağlık Yönetimi

Abstract

Purpose: To examine the effect of health management students' professional anxiety levels on academic self-efficacy.

Method: The population of the study consists of students enrolled in the Health Management Department of the Faculty of Health Sciences at Sivas Cumhuriyet University. No sample selection was made in the study; the aim was to reach the entire population, and data were collected from 280 students who agreed to respond to the questionnaire. The data collection tools used were the Public Relations Professional Anxiety Scale developed by Güler (2018), the Academic Self-Efficacy Scale developed by Owen and Froman (1988) and adapted into Turkish by Ekici (2012), and a demographic information form. The data obtained from the research were analyzed using the SPSS software package. In addition to descriptive statistics, the independent samples t-test was used to compare two groups, and one-way analysis of variance (ANOVA) was used to compare three or more groups.

Findings: The study determined that the professional anxiety levels of participating students were generally moderate. Students' academic self-efficacy levels were found to be moderate to high. Statistical analyses revealed a negative and statistically significant relationship between professional anxiety and academic self-efficacy ($p<0.05$). Accordingly, it was observed that as students' levels of professional anxiety increased, their perceptions of academic self-efficacy decreased. In terms of demographic variables, no statistically significant difference was found between students' levels of professional anxiety and academic self-efficacy and their gender, age, and grade level ($p>0.05$).

Conclusion: The research results show that the professional anxiety levels of health management students have a negative and significant effect on their perceptions of academic self-efficacy. This finding reveals that professional anxiety can negatively affect students' academic processes. Accordingly, it is recommended that supportive practices aimed at reducing students' professional anxiety and strengthening their academic self-efficacy be incorporated into the educational process.

Keywords: Professional Anxiety, Academic Self-Efficacy, Health Management

1. Giriş

Üniversite yılları, bireylerin yetişkinliğe geçiş sürecinde yer alan ve hem bireysel gelişim hem de mesleki yaşama hazırlık açısından önemli bir dönem olarak değerlendirilmektedir. Yükseköğretimin temel amaçlarından biri, bireyleri farklı sektörlerde çalışabilecek bilgi ve becerilerle donatarak iş yaşamına hazırlamaktır. Bununla birlikte, üniversite mezunu

sayısındaki artış ve iş gücü piyasasında yaşanan rekabet, genç bireylerin mezuniyet sonrası sürece ilişkin belirsizlik algılarını artırmakta ve bu durum geleceğe yönelik kaygı düzeylerinin yükselmesine neden olabilmektedir (Kıran vd., 2020). Sağlık Yönetimi bölümünün istihdam alanlarında yaşanan belirsizlikler göz önüne alındığında, bu bölüm öğrencilerinin mezuniyet sonrası mesleki yaşama ilişkin kaygı düzeylerinin incelenmesi önem arz etmektedir (Yılmaz ve ark., 2021).

Kaygı kavramı, genellikle kötü bir şey olacak düşüncesiyle ortaya çıkan, sebebi bilinmeyen gerginlik ve tedirginlik duygusu olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2025). Bununla birlikte kaygı, bireyin içsel ya da dışsal uyaranlarla karşılaştığında ortaya çıkan; bedensel, duygusal ve zihinsel tepkileri kapsayan bir durumdur. Başka bir ifadeyle kaygı, kişinin karşılaştığı durum ve olaylar karşısında kontrol etmekte zorlandığı yoğun endişe ve uyarılmışlık hâli olarak da ele alınmaktadır (Özkan, 2014; akt. Şanlı Kula & Saraç, 2016).

İnsan yaşamında kaygıyı tetikleyen önemli etmenlerden biri, bireylerin geçimini sağladıkları veya sağlamak istedikleri meslekle ilgili hissettikleri endişelerdir. Bu bağlamda, mesleki kaygı, bireylerin mevcut veya planladıkları mesleklerinde karşılaşabilecekleri belirsizlik ve güçlüklerden kaynaklanan duyguyu ifade etmektedir (Aydın vd., 2020). Özellikle iş hayatına atılmaya hazırlanan üniversite öğrencileri, mezuniyetlerine yaklaşırken bu kaygıyı daha yoğun biçimde deneyimlemektedirler (Güler, 2018).

Akademik yaşamda bireylerin karşılaştıkları güçlüklerle başa çıkabilmeleri, büyük ölçüde öz-yeterlik algılarıyla ilişkilidir (Schunk, 2012). Bandura (1997), öz-yeterliği bireyin belirli bir performansı gerçekleştirmek için gerekli eylemleri organize etme ve uygulama kapasitesine olan inancı olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda akademik öz-yeterlik, öğrencinin akademik görevleri yerine getirme ve öğrenme sürecini başarıyla yönetme kapasitesine olan inancını ifade etmektedir. Akademik öz-yeterliğin, öğrencilerin akademik zorluklarla başa çıkma biçimlerini, motivasyon düzeylerini ve performanslarını etkileyen önemli bir değişken olduğu belirtilmektedir (Zimmerman, 2000). Sosyal bilişsel kariyer kuramına göre ise bireylerin öz-yeterlik inançları, akademik ve mesleki süreçlerde karşılaşılan belirsizliklerin algılanma biçimini etkileyebilmekte ve bu durum mesleğe yönelik kaygı düzeyleriyle ilişkili olabilmektedir (Lent, Brown & Hackett, 1994).

Literatür incelendiğinde, Ünlü ve Erbaş (2018) tarafından beden eğitimi öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, akademik öz-yeterlik ile mesleki kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ve akademik öz-yeterliğin mesleki kaygı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Donmuş, Akpınar ve Eroğlu (2017) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeylerinin orta, mesleki kaygı düzeylerinin ise yüksek olduğu; mesleki kaygının akademik öz-yeterliği istatistiksel olarak anlamlı biçimde etkilediği ortaya konmuştur. Bu bulgular, akademik öz-yeterlik ile mesleki kaygı arasındaki ilişkinin farklı alanlarda da incelenmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Öte yandan, sağlık yönetimi öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda akademik öz-yeterlik ve mesleki kaygının çoğunlukla ayrı değişkenler olarak ele alındığı görülmektedir. Yılmaz, Yıldız ve Özdinç (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencilerinin mesleki kaygı düzeyleri çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiş; öğrencilerin genel mesleki kaygı düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca atanma ve işsizlik kaygısı ile sistem kaynaklı kaygının cinsiyete göre, sistem kaynaklı kaygının ise sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin yaşları arttıkça maddi kaygı düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yorulmaz (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencilerinin akademik öz-yeterlik düzeyleri incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre akademik öz-yeterlik ve alt boyutlarının sınıf düzeyi ve aylık ortalama gelir durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği; buna karşın cinsiyet ve ebeveyn eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ayrıca akademik çaba ve akademik planlamanın, öğrencilerin akademik sorunlarla başa çıkma düzeylerini anlamlı biçimde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sağlık yönetimi öğrencileri, sağlık sektörünün yönetimsel boyutunda görev alacak bireyler olarak hem akademik yeterlikleri hem de mesleki beklentileri açısından önem taşımaktadır. Ancak literatürde bu öğrencilerde mesleki kaygı ile akademik öz-yeterliğin birlikte ele alındığı sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır.

Bu doğrultuda, araştırmanın amacı sağlık yönetimi öğrencilerinde mesleki kaygı düzeylerinin akademik öz-yeterlik üzerindeki etkisini incelemektir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırmanın amacı, sağlık yönetimi öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin akademik öz-yeterlikleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, mevcut durumu ortaya koymaya yönelik tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte bir çalışma olarak planlanmıştır.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan ve anket formunu eksiksiz dolduran 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 280 kişi, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır.

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve aile gelir düzeyine ilişkin bilgileri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Halkla İlişkiler Mesleki Kaygı Ölçeği (HMKÖ): Öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla Güler (2018) tarafından geliştirilen ve geçerlik–güvenirlik çalışması yapılmış olan bir ölçektir. Ölçek beş faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu faktörler; görev ve görev yeri merkezli kaygı, ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı, mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı, belirsizlik merkezli kaygı ile kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı olarak adlandırılmıştır. Ölçek, beşli Likert tipinde olup "Kaygılanmıyorum" ile "Çok kaygılanıyorum" arasında derecelendirilmektedir. Ölçeğin geneline ait Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,95'tir.

Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği: Owen ve Froman (1988) tarafından geliştirilen, Ekici (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve geçerlik–güvenirlik çalışması yapılan bir ölçektir. Ölçek; sosyal statü, bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler olmak üzere üç alt boyuttan oluşmakta

ve toplam 33 madde içermektedir. Ölçek, beşli Likert tipinde olup "Oldukça az" ile "Oldukça fazla" arasında derecelendirilmektedir. Ölçeğin geneline ait Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,86 olarak belirlenmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alındıktan sonra, gönüllülük esasına dayalı olarak anket yöntemiyle toplanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve elde edilen verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı belirtilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Toplanan veriler, SPSS 23 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin veriler tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma) ile değerlendirilmiştir. İki grup arasındaki farkların analizinde bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grup arasındaki farkların analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA sonrası farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Tukey testi uygulanmıştır. Mesleki kaygı ile akademik öz-yeterlik arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. Ayrıca, mesleki kaygının akademik öz-yeterlik üzerindeki etkisi doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının güvenirliği Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir. Ölçeklerin güvenirliğinin yüksek olması, ölçülmek istenen yapının tutarlı biçimde ölçülmesi açısından önem taşımaktadır (Ercan & Kan, 2004). Bu doğrultuda, Mesleki Kaygı Ölçeğinin genel Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,95; Akademik Öz-Yeterlik Ölçeğinin genel Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise 0,93 olarak hesaplanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çizelge 1'de, araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımları (%) gösterilmektedir. Araştırmaya toplam 280 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 199'u (%71,1) kadın, 233'ü (%83,2) 18–22 yaş aralığında ve 84'ü (%30,0) ikinci sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin 112'sinin (%40,0) dört ve daha fazla kardeşi bulunmaktadır. Baba eğitim düzeyi açısından katılımcıların 106'sının (%37,9) lise, anne eğitim düzeyi açısından ise 113'ünün (%40,4) ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Aile gelir düzeyine bakıldığında, 121 öğrencinin (%43,2) 0–30.000 TL aralığında gelire sahip olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 1. Kişisel Özelliklere İlişkin Bulgular

Değişkenler		**Frekans**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet	Kadın	199	71,1
	Erkek	81	28,9
Yaş	18-22	233	83,2
	23-26	44	15,7
	27 ve üzeri	3	1,1
	1. sınıf	74	26,4

Sınıf	2. sınıf	84	30,0
	3. sınıf	63	22,5
	4. sınıf	59	21,1
Kardeş Sayısı	1	5	1,8
	2	59	21,1
	3	101	36,1
	4 ve daha fazla	112	40,0
	Kardeşim yok	3	1,1
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar değil	-	-
	İlkokul mezunu	63	22,5
	Ortaokul mezunu	80	28,6
	Lise mezunu	106	37,9
	Ön lisans mezunu	10	3,6
	Lisans mezunu	19	6,8
	Lisansüstü mezunu	2	0,7
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar değil	5	1,8
	İlkokul mezunu	113	40,4
	Ortaokul mezunu	87	31,1
	Lise mezunu	53	18,9
	Ön lisans mezunu	7	2,5
	Lisans mezunu	11	3,9
	Lisansüstü mezunu	4	1,4
Aile Gelir Düzeyi	0-30.000	121	43,2
	31.000-60.000	107	38,2
	61.000-90.000	38	13,6
	91.000-120.000	11	3,9
	121.000 TL ve üzeri	3	1,1

3.2. Mesleki kaygı ve Akademik Öz-yeterlik değişkenlerine ve alt boyutlarına ilişkin bulgular

Mesleki kaygı ölçeğinde 5'li Likert kullanılmıştır. Çizelge 2'de görüldüğü gibi "1-Kaygılanmıyorum", "2-Çok Az Kaygılanıyorum", "3-Kısmen Kaygılanıyorum", "4-Oldukça Kaygılanıyorum" ve "5-Çok Kaygılanıyorum" şeklinde değerlendirilmiştir. Buna göre skorlar "1" değerine yaklaştıkça mesleki kaygı düzeyi düşük, "5" değerine yaklaştıkça ise mesleki kaygı düzeyinin yüksek olduğu kabul edilmektedir.

Öğrencilerin görev ve görev yeri merkezli kaygı boyutunda en çok katıldıkları ifadenin 3,19 (±1,36) ortalama ile 35. soru (çalıştığım kurumda meslektaşlarım ya da yönetim tarafından şiddete (psikolojik, duygusal, fiziksel) maruz kalmaktan), en az katıldıkları ifadenin ise 2,53 (±1,21) ortalama ile 23. soru (yapmış olduğum işle kendi departmanımdakilerin ilgisini çekememekten) olduğu görülmüştür. Ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı boyutunda en çok katıldıkları ifadenin 3,75 (±1,35) ortalama ile 39. soru (merkezi sınavlarda (KPSS) kamuda mesleğe tahsis edilen alanların az sayıda olmasından), en az katıldıkları ifadenin ise 3,08 (±1,17) ortalama ile 38. soru (gelirimin yetersiz olmasından dolayı sosyal ve kültürel faaliyetlerimin kısıtlanmasından) olduğu belirlenmiştir.

Mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı boyutunda öğrencilerin en çok katıldıkları ifadenin 3,10 (±1,20) ortalama ile 28. soru (yönetimin karşılayamayacağım yükleri yüklemesinden), en az katıldıkları ifadenin ise 2,56 (±1,20) ortalama ile 33. soru (meslektaşlarımın iş yapma tarzımı eleştirmesinden) olduğu görülmüştür. Belirsizlik merkezli kaygı boyutunda en yüksek katılımın 3,36 (±1,32) ortalama ile 22. soru (sağlık yöneticilerinin ne iş yaptığının toplum tarafından bilinmemesinden), en düşük katılımın ise 2,89 (±1,22) ortalama ile 26. soru (yurtdışındaki sağlık yönetimi anlayışı ile ülkemizdeki sağlık yönetimi anlayışının farklı olmasından kaynaklanan çalışma alanlarından) olduğu tespit edilmiştir. Kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı boyutunda ise öğrencilerin en çok katıldıkları ifadenin 3,25 (±1,25) ortalama ile 3. soru (sağlık yönetimi mesleğini seçtiğimden dolayı pişman olmaktan), en az katıldıkları ifadenin ise 2,39 (±1,28) ortalama ile 4. soru (sağlık yönetimi mesleğinin birden fazla iş alanında faaliyet gösterebilmesinden) olduğu belirlenmiştir

Mesleki kaygı boyutlarının ortalamalarına bakıldığında, görev ve görev yeri merkezli kaygı boyutunun ortalaması 2,77 (±0,76), ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı boyutunun ortalaması 3,28 (±0,82), mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı boyutunun ortalaması 2,83 (±0,87), belirsizlik merkezli kaygı boyutunun ortalaması 3,15 (±0,87) ve kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı boyutunun ortalaması 2,85 (±0,79) olarak bulunmuştur. Genel olarak mesleki kaygı değişkeninin ortalaması 2,97 (±0,68) olup, öğrencilerin mesleki kaygı düzeyinin orta seviyede olduğu görülmektedir.

Çizelge 2. Mesleki Kaygı Boyutlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

Soru No	Kaygılanmıyorum (1)		Çok Az Kaygılanıyorum (2)		Kısmen Kaygılanıyorum (3)		Oldukça Kaygılanıyorum (4)		Çok Kaygılanıyorum (5)		Ortalama	Stand. Sapma
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Görev ve Görev Yeri Merkezli Kaygı											**2,77**	**0,76**
14	40	14,3	81	28,9	117	41,8	25	8,9	17	6,1	2,63	1,03
9	42	15,0	63	22,5	101	36,1	57	20,4	17	6,1	2,80	1,11
21	38	13,6	12	22,1	110	39,3	38	13,6	32	11,4	2,87	1,15

42	25	8,9	93	33,2	96	34,3	40	14,3	26	9,3	2,81	1,08
19	42	15,0	63	22,5	104	37,1	49	17,5	22	7,9	2,80	1,13
23	69	24,6	73	26,1	78	27,9	39	13,9	21	7,5	2,53	1,21
11	56	20,0	68	24,3	90	32,1	46	16,4	20	7,1	2,66	1,17
18	32	11,4	83	29,6	107	38,2	33	11,8	25	8,9	2,77	1,08
32	52	18,6	83	29,6	85	30,4	44	15,7	16	5,7	2,60	1,12
7	51	18,2	79	28,2	91	32,5	35	12,5	24	8,6	2,65	1,16
25	38	13,6	101	36,1	76	27,1	42	15,0	23	8,2	2,68	1,13
34	31	11,1	75	26,8	94	33,6	53	18,9	27	9,6	2,89	1,13
35	38	13,6	60	21,4	58	20,7	58	20,7	66	23,6	3,19	1,36
13	46	16,4	65	23,2	97	34,6	49	17,5	23	8,2	2,77	1,16
41	35	12,5	71	25,4	73	26,1	75	26,8	26	9,3	2,95	1,18
Ekonomik ve İş-Yaşam Merkezli Kaygı											**3,28**	**0,82**
38	29	10,4	53	18,9	102	36,4	56	20,0	40	14,3	3,08	1,17
15	30	10,7	61	21,8	80	28,6	61	21,8	48	17,1	3,12	1,24
29	20	7,1	54	19,3	55	19,6	65	23,2	86	30,7	3,51	1,29
2	24	8,6	53	18,9	87	31,1	76	27,1	40	14,3	3,19	1,15
16	21	7,5	56	20,0	110	39,3	47	16,8	46	16,4	3,14	1,14
24	28	10,0	53	18,9	79	28,2	78	27,9	42	15,0	3,18	1,19
43	29	10,4	58	20,7	61	21,8	65	23,2	67	23,9	3,29	1,31
17	22	7,9	41	14,6	86	30,7	48	17,1	83	29,6	3,46	1,26
39	23	8,2	39	13,9	44	15,7	52	18,6	122	43,6	3,75	1,35
30	33	11,8	55	19,6	74	26,4	81	28,9	37	13,2	3,12	1,21
Mesleki Yeterlilik ve Mahrem Merkezli Kaygı											**2,83**	**0,87**
27	31	11,1	59	21,1	111	39,6	44	15,7	35	12,5	2,97	1,14
28	34	12,1	53	18,9	76	27,1	84	30,0	33	11,8	3,10	1,20
36	41	14,6	77	27,5	93	33,2	35	12,5	34	12,1	2,80	1,19
37	52	18,6	64	22,9	56	20,0	72	25,7	36	12,9	2,91	1,31
33	60	21,4	86	30,7	76	27,1	33	11,8	25	8,9	2,56	1,20
40	45	16,1	94	33,6	76	7,1	43	15,4	22	7,9	2,65	1,15
Belirsizlik Merkezli Kaygı											**3,15**	**0,87**
22	23	8,2	62	22,1	66	23,6	47	16,8	82	29,3	3,36	1,32
10	29	10,4	54	19,3	64	22,9	65	23,2	68	24,3	3,31	1,30
12	43	15,4	58	20,7	66	23,6	40	14,3	73	26,1	3,15	1,41
20	22	7,9	47	16,8	72	25,7	70	25,0	69	24,6	3,41	1,24
26	35	12,5	84	30,0	73	26,1	52	18,6	36	12,9	2,89	1,22
44	29	10,4	79	28,2	80	28,6	62	22,1	30	10,7	2,94	1,16
31	37	13,2	65	23,2	71	25,4	71	25,4	36	12,9	3,01	1,23
Kararsızlık ve Özgüven Eksikliği Merkezli Kaygı											**2,85**	**0,79**
1	40	14,3	36	12,9	111	39,6	44	15,7	49	17,5	3,09	1,24

3	27	9,6	53	18,9	81	28,9	59	21,1	60	21,4	3,25	1,25
4	95	33,9	60	21,4	66	23,6	38	13,6	21	7,5	2,39	1,28
5	43	15,4	62	22,1	77	27,5	57	20,4	41	14,6	2,96	1,27
6	46	16,4	57	20,4	111	39,6	40	14,3	26	9,3	2,79	1,15
8	64	22,9	75	26,8	69	24,6	50	17,9	22	7,9	2,61	1,23

Akademik öz-yeterlik ölçeğinde de 5 'li Likert kullanılmıştır. Çizelge 3'de görüldüğü gibi "1-Oldukça Az", "2-Az", "3-Kısmen Fazla", "4-Fazla", "5-Oldukça Fazla" şeklinde değerlendirilmiştir. Dolayısıyla skorlar 1 değerine yaklaştıkça öz-yeterlik düzeyinin düşük, 5 değerine yaklaştıkça ise öz-yeterlik düzeyinin yükseldiği görülmektedir.

Sosyal statü boyutunda öğrencilerin en çok katıldıkları ifadenin 3,52 (±1,20) ortalama ile 17. soru (derslere düzenli olarak katılma), en az katıldıkları ifadenin ise 2,24 (±1,14) ortalama ile 14. soru (öğrenci derneğinde görev alma) olduğu belirlenmiştir. Bilişsel uygulamalar boyutunda en yüksek katılım 3,50 (±1,17) ortalama ile 8. soru (ders esnasında anlatılan zor bir konuyu dikkatlice dinleme), en düşük katılım ise 2,43 (±1,17) ortalama ile 7. soru (yüksek nitelikli bir dönem ödevi yazma) ifadesinde görülmüştür. Teknik beceriler boyutunda ise öğrencilerin en çok katıldıkları ifade 3,16 (±1,20) ortalama ile 23. soru (bilgisayar kullanma), en az katıldıkları ifade ise 2,53 (±1,23) ortalama ile 28. soru (dersin teorik içeriğini laboratuvar-atölye dersinde uygulama) olmuştur.

Akademik öz-yeterlik ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde; sosyal statü boyutunun ortalamasının 2,86 (±0,68), bilişsel uygulamalar boyutunun 3,08 (±0,71) ve teknik beceriler boyutunun ise 2,82 (±0,80) olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin genel akademik öz-yeterlik puan ortalaması 2,98 (±0,64) olarak hesaplanmış olup, bu sonuç öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Çizelge 3. Akademik Öz-Yeterlik Boyutlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

Soru No	**Oldukça Az (1)**		**Az (2)**		**Kısmen Fazla (3)**		**Fazla (4)**		**Oldukça Fazla (5)**		**Ortalama**	**Stand. Sapma**
	n	**%**	**n**	**%**	**n**	**%**	**n**	**%**	**n**	**%**		
Sosyal Statü											**2,86**	**0,68**
2	31	11,1	77	27,5	105	37,5	47	16,8	20	7,1	2,81	1,06
3	44	15,7	81	28,9	91	32,5	38	13,6	26	9,3	2,71	1,16
4	21	7,5	46	16,4	81	28,9	73	26,1	59	21,1	3,36	1,19
11	53	18,9	66	23,6	74	26,4	53	18,9	34	12,1	2,81	2,28
14	93	33,2	78	27,9	68	24,3	29	10,4	12	4,3	2,24	1,14
15	62	22,1	69	24,6	94	33,6	32	11,4	23	8,2	2,58	1,18
16	18	6,4	60	21,4	78	27,9	63	22,5	61	21,8	3,31	1,21
17	14	5,0	46	16,4	79	28,2	60	21,4	81	28,9	3,52	1,20
25	64	22,9	79	28,2	79	28,2	42	15,0	16	5,7	2,52	1,16
27	43	15,4	81	28,9	95	33,9	34	12,1	27	9,6	2,71	1,15
Bilişsel Uygulamalar											**3,08**	**0,71**
1	17	6,1	60	21,4	62	22,1	64	22,9	77	27,5	3,44	1,26
5	28	10,0	46	16,4	105	37,5	71	25,4	30	10,7	3,10	1,11

6	58	20,7	71	25,4	69	24,6	57	20,4	25	8,9	2,71	1,25
7	71	25,4	84	30,0	77	27,5	28	10,0	20	7,1	2,43	1,17
8	14	5,0	49	17,5	65	23,2	86	30,7	66	23,6	3,50	1,17
9	28	10,0	86	30,7	55	19,6	77	27,5	34	12,1	3,01	1,21
10	24	8,6	78	27,9	73	26,1	58	20,7	47	16,8	3,09	1,22
12	11	3,9	66	23,6	94	33,6	69	24,6	40	14,3	3,21	1,08
13	6	2,1	69	24,6	103	36,8	66	23,6	36	12,9	3,20	1,02
18	37	13,2	73	26,1	63	22,5	58	20,7	49	17,5	3,03	1,30
19	9	3,2	42	15,0	97	34,6	65	23,2	67	23,9	3,49	1,10
20	13	4,6	49	17,5	98	35,0	80	28,6	40	14,3	3,30	1,06
21	18	6,4	48	17,1	94	33,6	85	30,4	35	12,5	3,25	1,08
22	14	5,0	52	18,6	109	38,9	70	25,0	35	12,5	3,21	1,04
24	39	13,9	97	34,6	84	30,0	41	14,6	19	6,8	2,65	1,09
30	6	2,1	55	19,6	90	32,1	78	27,9	51	18,2	3,40	1,06
31	30	10,7	80	28,6	84	30,0	63	22,5	23	8,2	2,88	1,12
32	19	6,8	82	29,3	111	39,6	53	18,9	15	5,4	2,86	0,97
33	34	12,1	88	31,4	94	33,6	42	15,0	22	7,9	2,75	1,09
Teknik Beceriler											**2,82**	**0,80**
23	33	11,8	49	17,5	74	26,4	88	31,4	36	12,9	3,16	1,20
26	36	12,9	55	19,6	96	34,3	64	22,9	29	10,4	2,98	1,16
28	73	26,1	74	26,4	61	21,8	55	19,6	17	6,1	2,53	1,23
29	57	20,4	75	26,8	76	27,1	55	19,6	17	6,1	2,64	1,18

3.3. Kişisel özellikler ile mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik arasındaki farklılıkların analizine ilişkin bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre mesleki kaygı ve akademik öz-yeterliklerine ilişkin değerlendirmeleri arasındaki farklılık analiz edilmiştir. Analiz yapılırken "Bağımsız Örneklem T Testi" ve "ANOVA (Tek yönlü varyans analizi)" testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan boyutlar için farkın hangi gruplardan kaynaklandığının tespitinde ise Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Çizelge 4. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz-Yeterliğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	**n**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**T**	**p**
Mesleki Kaygı	**Kadın**	199	2,98	0,69	0,655	0,513
	Erkek	81	2,93	0,63	0,680	0,498
Akademik Öz-Yeterlik	**Kadın**	199	3,02	0,61	1,459	0,146
	Erkek	81	2,89	0,72	1,360	0,176

Öğrencilerin cinsiyetleri ile mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik düzeyleri arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Çizelge 4'de sunulmuştur. Analiz bulguları, öğrencilerin mesleki kaygı ve

akademik öz-yeterlik düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur (p>0,05).

Çizelge 5. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz-Yeterliğin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

	Yaş Grubu	n	Ortalama	Standart S.	F	p	Post Hoc.
Mesleki Kaygı	**18-22[1]**	233	2,95	0,67	4,830	0,009*	1-3 p=0,043* 2-3 p=0,013*
	23-26[2]	44	3,15	0,63			
	≥27[3]	3	2,00	0,49			
Akademik Öz-Yeterlik	**18-22[1]**	233	2,98	0,63	0,769	0,465	
	23-26[2]	44	2,96	0,72			
	≥27[3]	3	3,44	0,51			

*p <0,05 anlamlı farklılık, [1,2,3] Post Hoc. karşılaştırmalarında kullanılmıştır.

Öğrencilerin yaş gruplarına göre mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik düzeyleri arasındaki farkın analizinde ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilen durumlarda, farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 5'te gösterilmiştir.

Öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin değerlendirmeleri ile yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p>0,05). Öğrencilerin mesleki kaygı düzeyine ilişkin değerlendirmeleri, yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi yaş gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testi sonucunda, farklılığın 18–22 yaş (2,95±0,67) ile 27 yaş ve üzeri grupları (2,00±0,49) ve 23–26 yaş (3,15±0,63) ile 27 yaş ve üzeri grupları (2,00±0,49) arasından kaynaklandığı saptanmıştır. Buna göre 27 yaş ve üzeri katılımcıların kaygı düzeyleri, 18–22 yaş ve 23–26 yaş gruplarına göre anlamlı biçimde daha düşüktür. 18–22 ve 23–26 yaş grupları arasında ise kaygı düzeyleri açısından anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Bu sonuç, yaş ilerledikçe mesleki kaygının azalma eğilimi gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Çizelge 6. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz-Yeterliğin Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

	Sınıf düzeyi	n	Ortalama	Standart S.	F	p	Post Hoc.
Mesleki Kaygı	**1.sınıf[1]**	74	2,74	0,67	4,422	0,005	1-3 p=0,011* 1-4 p=0,012*
	2.sınıf[2]	84	2,99	0,71			
	3.sınıf[3]	63	3,09	0,67			
	4.sınıf[4]	59	3,09	0,58			
Akademik Öz-Yeterlik	**1.sınıf[1]**	74	3,05	0,61	1,782	0,151	
	2.sınıf[2]	84	3,06	0,60			
	3.sınıf[3]	63	2,85	0,67			
	4.sınıf[4]	59	2,91	0,69			

*p <0,05 anlamlı farklılık, [1,2,3,4] Post Hoc. karşılaştırmalarında kullanılmıştır.

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik açısından farklarının analizinde ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilen durumlarda, farklılığın hangi sınıf düzeylerinden

kaynaklandığını belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 6'da gösterilmiştir.

Öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin değerlendirmeleri ile sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p>0,05). Öğrencilerin mesleki kaygı düzeyine ilişkin değerlendirmeleri, sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Farklılığın hangi sınıflardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testi sonucunda, farklılığın 1. sınıf (2,74±0,67) ile 3. sınıf (3,09±0,67) ve 1. sınıf (2,74±0,67) ile 4. sınıf (3,09±0,58) arasından kaynaklandığı saptanmıştır. Buna göre, 1. sınıf öğrencilerinin mesleki kaygı düzeyleri, 3. ve 4. sınıf öğrencilerine göre anlamlı biçimde daha düşüktür. 1. ve 2. sınıf ile diğer sınıflar arasında ise anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Bu bulgu, sınıf düzeyi ilerledikçe mesleki kaygının artış eğilimi gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Çizelge 7. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz-Yeterliğin Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması

	Kardeş Sayısı	n	Ortalama	Standart S.	F	p	Post Hoc.
Mesleki Kaygı	1[1]	5	3,31	0,73	0,688	0,601	–
	2[2]	59	2,91	0,55			
	3[3]	101	3,00	0,67			
	≥4[4]	112	2,97	0,75			
	Kardeşim yok[5]	3	2,60	0,44			
Akademik Öz-Yeterlik	1[1]	5	2,90	1,01	1,411	0,231	–
	2[2]	59	2,96	0,65			
	3[3]	101	2,98	0,63			
	≥4[4]	112	3,02	0,63			
	Kardeşim yok[5]	3	2,14	0,15			

*p <0,05 anlamlı farklılık, [1,2,3,4,5] Post Hoc. karşılaştırmalarında kullanılmıştır.

Öğrencilerin kardeş sayısına göre mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik açısından farklarının analizinde ANOVA testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Çizelge 7'de gösterilmiştir. Öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0,05). Benzer şekilde, öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile kardeş sayısı arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Çizelge 8. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz-Yeterliğin Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	Baba Eğitim Düzeyi	n	Ortalama	Standart S.	F	p	Post Hoc.
Mesleki Kaygı	Okuryazar değil[1]	0	0	0	0,704	0,621	–
	İlkokul[2]	63	3,06	0,70			
	Ortaokul[3]	80	2,97	0,69			
	Lise[4]	106	2,96	0,70			
	Ön lisans[5]	10	2,70	0,64			

	Lisans[6]	19	2,83	0,38			
	Lisansüstü[7]	2	3,10	0,11			
Akademik Öz-Yeterlik	**Okuryazar değil[1]**	0	0	0	1,913	0,092	–
	İlkokul[2]	63	3,03	0,65			
	Ortaokul[3]	80	2,93	0,62			
	Lise [4]	106	2,92	0,64			
	Ön lisans[5]	10	3,54	0,73			
	Lisans[6]	19	3,05	0,60			
	Lisansüstü[7]	2	2,98	0,53			

Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik açısından farklarının analizinde ANOVA testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Çizelge 8'de gösterilmiştir. Öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile baba eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0,05). Benzer şekilde, öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile baba eğitim düzeyi arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Çizelge 9. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz-Yeterliğin Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	Anne Eğitim Düzeyi	**n**	**Ortalama**	**Standart S.**	**F**	**p**	**Post Hoc.**
Mesleki Kaygı	**Okuryazar değil[1]**	5	2,75	0,93	2,023	0,063	
	İlkokul[2]	113	3,02	0,66			
	Ortaokul[3]	87	2,87	0,66			
	Lise[4]	53	3,15	0,73			
	Ön lisans[5]	7	2,46	0,60			
	Lisans[6]	11	2,73	0,46			
	Lisansüstü[7]	4	2,87	0,39			
Akademik Öz-Yeterlik	**Okuryazar değil[1]**	5	3,00	0,59	0,388	0,887	
	İlkokul[2]	113	2,99	0,64			
	Ortaokul[3]	87	3,01	0,55			
	Lise[4]	53	2,89	0,75			
	Ön lisans[5]	7	3,10	0,83			
	Lisans[6]	11	2,86	0,61			
	Lisansüstü[7]	4	3,20	1,09			

Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik açısından farklarının analizinde ANOVA testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Çizelge 9'da gösterilmiştir. Öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile anne eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0,05). Benzer şekilde, öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile anne eğitim düzeyi arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Çizelge 10. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz-Yeterliğin Aylık Ortalama Gelir Gruplarına Göre Karşılaştırılması

	Aylık Gelir	n	Ortalama	Standart S.	F	p	Post Hoc.
Mesleki Kaygı	≤30.000 TL[1]	121	2,98	0,71	0,333	0,856	
	31.000-60.000 TL[2]	107	2,93	0,69			
	61.000-90.000 TL[3]	38	3,00	0,56			
	91.000-120.000 TL[4]	11	3,15	0,52			
	≥121.000 TL[5]	3	3,04	0,69			
Akademik Öz-Yeterlik	≤30.000 TL[1]	121	3,06	0,62	2,073	0,084	
	31.000-60.000 TL[2]	107	2,95	0,61			
	61.000-90.000 TL[3]	38	2,89	0,73			
	91.000-120.000 TL[4]	11	2,60	0,57			
	≥121.000 TL[5]	3	3,44	1,08			

Öğrencilerin aylık ortalama gelir düzeyine göre mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik açısından farklarının analizinde ANOVA testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Çizelge 10'da gösterilmiştir. Öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile aylık ortalama gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Benzer şekilde, öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri ile aylık ortalama gelir düzeyi arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Mesleki Kaygı Ve Akademik Öz Yeterlik Boyutları Arasındaki İlişkinin Analizine İlişkin Bulgular

Değişkenlerin bağımlı veya bağımsız olmasına bakılmaksızın aralarındaki ilişkinin derecesini ve yönünü belirlemek amacıyla yapılan analiz "korelasyon analizi"dir. Pearson korelasyon katsayısı, aralıklı ölçekte ölçülmüş olan değişkenlerin arasındaki doğrusal ilişkinin derecesinin ve yönünün belirlenmesinde en sık kullanılan katsayıdır. Fakat bu ilişki neden-sonuç ilişkisi olmak zorunda değildir. Korelasyon katsayısı, "r" ile gösterilir ve –1 ile +1 arasında değerler alır. Korelasyon katsayısı değeri 0'a yaklaştıkça değişkenler arasındaki ilişki zayıflamakta, 1'e yaklaştıkça ise değişkenler arasındaki doğrusal ilişki güçlenmektedir. Korelasyon katsayısının işareti ilişkinin yönünü gösterir. (-) işareti değişkenler arasında ters yönlü ilişkiyi gösterirken, (+) işareti değişkenler arasında aynı yönlü ilişkiyi göstermektedir. Korelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında üzerinde tam olarak anlaşılan aralıklar bulunmamakla birlikte, korelasyon katsayısının mutlak değer olarak 0,00 ile 0,30 arasında olması düşük, 0,30 ile 0,70 arasında olması orta ve 0,70 ile 1,00 arasında olması ise yüksek düzeyde bir ilişkiye işaret etmektedir (Sipahi ve diğerleri, 2010).

Çizelge 11. Mesleki kaygı ile Akademik Öz-yeterlik boyutları arasındaki korelasyonlar

		Sosyal Statü	Bilişsel Uygulamalar	Teknik Beceriler
Görev ve Görev Yeri Merkezli Kaygı	r	-0,246	-0,283	-0,231
	p	0,000*	0,000*	0,000*

	n	280	280	280
Ekonomik ve İş-Yaşam Merkezli Kaygı	**r**	-0,166	-0,148	-0,237
	p	0,005*	0,013*	0,000*
	n	280	280	280
Mesleki Yeterlilik ve Mahrem Merkezli Kaygı	**r**	-0,238	-0,317	-0,204
	p	0,000*	0,000*	0,001*
	n	280	280	280
Belirsizlik Merkezli Kaygı	**r**	-0,094	-0,121	-0,154
	p	0,118	0,043*	0,010*
	n	280	280	280
Kararsızlık ve Özgüven Eksikliği Merkezli Kaygı	**r**	-0,196	-0,178	-0,318
	p	0,001*	0,003*	0,000*
	n	280	280	280

*p<0,05 anlamlı ilişki, r= korelasyon katsayısı, n= frekans

Çizelge 11'de mesleki kaygı boyutları (görev ve görev yeri merkezli kaygı, ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı, mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı, belirsizlik merkezli kaygı, kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı) ile akademik öz-yeterlik boyutları (sosyal statü, bilişsel uygulamalar, teknik beceriler) arasındaki ilişkileri göstermektedir.

Görev ve görev yeri merkezli kaygı ile sosyal statü (r=-0,246), bilişsel uygulamalar (r=-0,283) ve teknik beceriler (r=-0,231) boyutları arasında düşük düzeyde negatif yönlü ilişkiler saptanmıştır ve bu ilişkiler istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0,05). Öğrencilerin görev ve görev yeri ile ilgili kaygı düzeylerinin arttıkça sosyal statü, bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler boyut düzeyleri azalmaktadır.

Ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı ile sosyal statü (r=-0,166), bilişsel uygulamalar (r=-0,148) ve teknik beceriler (r=-0,237) boyutları arasında düşük düzeyde negatif yönlü ilişkiler saptanmış ve bu ilişkiler istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0,05). Öğrencilerin ekonomik ve iş-yaşam ile ilgili kaygı düzeyleri arttıkça sosyal statü, bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler boyut düzeyleri azalmaktadır.

Mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı ile sosyal statü (r=-0,238) ve teknik beceriler (r=-0,204) boyutları arasında düşük düzeyde negatif yönlü, bilişsel uygulamalar (r=-0,317) boyutunda ise orta düzeyde negatif yönlü ilişkiler saptanmış ve tüm bu ilişkiler istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0,05). Öğrencilerin mesleki yeterlilik ve mahremiyetle ilgili kaygı düzeyleri arttıkça, sosyal statü, bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler boyut düzeyleri azalmaktadır.

Belirsizlik merkezli kaygı ile bilişsel uygulamalar (r=-0,121) ve teknik beceriler (r=-0,154) boyutları arasında düşük düzeyde negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır (p<0,05). Buna karşın, sosyal statü ile olan ilişki anlamlı bulunmamıştır (r=-0,094, p>0,05). Öğrencilerin belirsizlikle ilgili kaygı düzeyleri arttıkça bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler boyut düzeylerinin azaldığı, ancak sosyal statü boyutunda anlamlı bir değişim gözlenmediği görülmektedir.

Kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı ile sosyal statü (r=-0,196) ve bilişsel uygulamalar (r=-0,178) boyutları arasında düşük düzeyde negatif yönlü, teknik beceriler (r=-

0,318) boyutunda ise orta düzeyde negatif yönlü ilişkiler saptanmış ve tüm ilişkiler istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0,05). Öğrencilerin kararsızlık ve özgüven eksikliğine yönelik kaygı düzeyleri arttıkça sosyal statü, bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler boyut düzeyleri azalmaktadır.

Çizelge 12. Mesleki Kaygı ve Akademik Öz-Yeterlik Arasındaki Korelasyon Analizi

	n	Ortalama	Standart S.	r	p
Mesleki Kaygı	280	2,97	0,68	-0,280	0,000
Akademik Öz-Yeterlik	280	2,98	0,64	-	-

Araştırmada, sağlık yönetimi öğrencilerinin mesleki kaygı düzeyleri ile akademik öz-yeterlikleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 12'de sunulmuştur.

Öğrencilerin mesleki kaygı ortalaması 2,97 (SS = 0,68), akademik öz-yeterlik ortalaması ise 2,98 (SS = 0,64) olarak bulunmuştur. Mesleki kaygı ile akademik öz-yeterlik arasında orta düzeyde negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır ($r = -0,280$, $p < 0,01$). Bu sonuç, mesleki kaygı düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik öz-yeterlik algılarının azaldığını göstermektedir.

3.4. Akademik Öz-Yeterlik ile Mesleki Kaygı Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Std. hata	β	t	p
Sabit	3,852	0,185	-	20,781	0,000
Akademik öz-yeterlik	-0,295	0,061	-0,280	-4,855	0,000

$R = 0,280$, $R^2 = 0,078$, $F(1,278) = 23,569$, $p < 0,001$, Std. Hata = 0,655

Akademik öz-yeterlik düzeyleri, mesleki kaygıyı anlamlı şekilde öngörmektedir. Korelasyon katsayısı ve standartlaştırılmış beta değerine göre, akademik öz-yeterlik arttıkça mesleki kaygı azalmaktadır ($\beta = -0,280$, $p < 0,001$). Model, gözlemler üzerindeki hata varyansının büyük ölçüde dengeli olduğunu göstermektedir (Std. Hata = 0,655). Bu sonuçlar, öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerinin mesleki kaygı üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, sağlık yönetimi öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin akademik öz-yeterlikleri üzerindeki etkisi incelenmiş ve bazı sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisi değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri ile akademik öz-yeterlik algıları arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, öğrencilerin mesleki geleceklerine yönelik kaygıları arttıkça akademik görevleri yerine getirme konusundaki güvenlerinin azalabildiğine işaret etmektedir.

Mesleki kaygının akademik öz-yeterlik üzerindeki bu etkisi, öz-yeterlik kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde anlam kazanmaktadır. Bandura'ya (1997) göre bireyin bir

işi başarıyla gerçekleştirebileceğine ilişkin inancı, davranışlarını ve performansını doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, sağlık yönetimi öğrencilerinin istihdam olanakları ve mezuniyet sonrası çalışma koşullarına ilişkin belirsizlik algıları, akademik süreçlerde kendilerine duydukları güveni olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Literatürde öğretmen adayları ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda da mesleki kaygı ile akademik öz-yeterlik arasında benzer yönde ilişkiler rapor edilmiştir (Donmuş, Akpınar & Eroğlu, 2017; Ünlü & Erbaş, 2018).

Araştırmada mesleki kaygının alt boyutları incelendiğinde, özellikle mesleki yeterlilik ve kararsızlık merkezli kaygıların akademik öz-yeterlik algısıyla daha belirgin ilişkiler gösterdiği görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin mesleklerini icra etme yeterliliklerine ilişkin yaşadıkları tereddütlerin, akademik öğrenme süreçlerine yönelik algılarını zayıflatabileceğini düşündürmektedir. Zimmerman'a (2000) göre akademik öz-yeterlik, bireyin öğrenme sürecini düzenleme ve akademik hedeflere ulaşma becerileriyle yakından ilişkilidir ve bu beceriler, bireyin yaşadığı kaygı düzeyinden etkilenebilmektedir.

Sosyo-demografik değişkenler açısından değerlendirildiğinde, mesleki kaygı ve akademik öz-yeterlik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemesi, literatürde yer alan bazı çalışmalarla uyumludur (Yorulmaz, 2019; Yılmaz, Yıldız & Özdinç, 2021). Buna karşın, üst sınıf öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin daha yüksek bulunması, mezuniyet sonrası istihdam belirsizliği ve çalışma yaşamına geçiş sürecine ilişkin endişelerle ilişkilendirilebilir. Bu bulgu, üniversite öğrencilerinin mezuniyete yaklaştıkça mesleki kaygı düzeylerinin arttığını ortaya koyan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Güler, 2018).

Sonuç olarak, bu araştırma sağlık yönetimi öğrencilerinde mesleki kaygının akademik öz-yeterlik algısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, sağlık yönetimi öğrencilerine yönelik kariyer planlama ve danışmanlık hizmetlerinin güçlendirilmesi ile akademik öz-yeterliği destekleyici uygulamaların yaygınlaştırılması, mesleki kaygının azaltılmasına katkı sağlayabilir. Bununla birlikte, araştırmanın tek bir üniversitede ve kesitsel olarak yürütülmüş olması, bulguların genellenebilirliğini sınırlamaktadır.

Kaynakça

Aydın, C., Çoştu, K., & Baba, C. (2020). Üniversite öğrencilerinin mesleki kaygı ile hayattaki anlam düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, *1*(13), 73–106. https://doi.org/10.5281/zenodo.3903862

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.

Donmuş, V., Akpınar, B., & Eroğlu, M. (2017). Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlikleri ve mesleki kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *14*(37).

Ercan, İ., & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, *30*(3), 211–216.

Güler, Ş. (2018). Halkla ilişkiler öğrencilerinin mesleki kaygılarının ölçülmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *6*(2), 1046–1072. https://doi.org/10.19145/e-gifder.441006

Kıran, B., Bozkur, B., & Cengiz, Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri, belirsizliğe tahammülsüzlük ve öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, *28*(6), 2401–2409. https://doi.org/10.24106/kefdergi.702233

Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, *45*(1), 79–122. https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027

Owen, S. V., & Froman, R. D. (1988). Development of a college academic self-efficacy scale. *Journal of Educational Measurement*, *25*(3), 219–236.

Schunk, D. H. (2012). *Learning theories: An educational perspective*. Pearson.

Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. Beta Basım Yayım.

Şanlı Kula, K., & Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *13*(33), 227–242.

Türk Dil Kurumu. (2025). *Kaygı*. Güncel Türkçe Sözlük. https://sozluk.tdk.gov.tr

Ünlü, H., & Erbaş, M. K. (2018). Beden eğitimi öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlikleri ve mesleki kaygıları. *Turkish Journal of Sports Science*, *2*(1), 15–25.

Yılmaz, N., Yıldız, E., & Özdinç, Ö. (2021). Sağlık yöneticisi adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, *7*(3), 726–739.

Yorulmaz, M. (2019). Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinde akademik öz-yeterlik araştırması. *Business & Management Studies: An International Journal*, *7*(1), 172–189. https://doi.org/10.15295/bmij.v7i1.1056,

Zimmerman, B. J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, *25*(1), 82–91. https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1016